

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2008. év november hó 27. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta és kihirdette a következő

V É G Z É S T :

A gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége miatt **a vádlott** ellen indított büntető ügyben a Fejér Megyei Bíróság 2008. év március hó 5. napján kihirdetett **8.B.19/2007/19.** számú ítéletét hatályon kívül helyezi és a büntetőeljárást megszünteti.

Az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az állam viseli. Megállapítja, hogy a másodfokú eljárás során felmerült 6.600.- (hatezer-hatszáz) forint bűnügyi költséget is az állam viseli.

A végzés ellen további fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S

A Fejér Megyei Bíróság 2008. év március hó 5. napján kelt 8.B.19/2007/19. számú ítéletében a vádlottat az ellene a Btk.166. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés szerint minősülő gondatlanságból elkövetett emberölés vétségének vádja alól felmentette. Kötelezte a pótmagánvádlót az eljárás során felmerült 125.261.- forint bűnügyi költség megfizetésére.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a pótmagánvádló jelentett be fellebbezést a bűnösség megállapítása céljából. Fellebbezését utóbb azzal indokolta, hogy az elsőfokú bíróság megalapozatlanul hozott felmentő rendelkezést a vádlottal szemben, mely csak az ítélet hatályon kívül helyezésével, az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításával küszöbölhető ki. Kifejtette, hogy milyen bizonyítékok támasztják alá a vádlott bűnösségét, vagyis azt, hogy lefekvés előtt a vádlott volt, aki gyertyát gyújtott, s a gyertya lángjától meggyulladt a földön található textília és a keletkezett tűzben a sértett az életét vesztette.

A másodfokú nyilvános ülésen a pótmagánvádló személyesen előadta, hogy meggyőződése szerint a lánya különös kegyetlenséggel elkövetett emberölés áldozata. Jogi képviselője a fellebbezést az írásbelivel egyezően indokolta meg.

A vádlott védője az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A vádlott elítéléséért bejelentett fellebbezés nem alapos.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 348. § (1) bekezdésére figyelemmel az azt megelőző eljárással együtt felülbírálta. Megállapította, hogy a Fejér Megyei Bíróság elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy a pótmagánvádló által előterjesztett vádindítvány befogadásának fennállnak-e a törvényes előfeltételei. Tekintettel arra, hogy a Be. 231. § (1), (2) bekezdése alapján az ügyben csak akkor léphet fel pótmagánvádló, ha az általa előterjesztett vádindítvány az eljárási törvényben meghatározott okból nem utasítható el, ezt a másodfokú bíróság pótlólag tette a vizsgálata tárgyává az alábbiak szerint:

A nyomozati iratok 6. oldalán található feljegyzés szerint a nyomozás ismeretlen tettes ellen indult, s ennek során a vádlottat csak tanúként hallgatták ki (nyomozati iratok 492-499. oldal), illetve a rendkívüli haláleset miatti államigazgatási ügyben hallgatták meg tanúként (nyomozati iratok 137-144. oldal). A Fejér Megyei Főügyészség NF.289/2006/8/1. számú határozatában csak annyiban változtatta meg a Fejér Megyei Rendőr-főkapitányság nyomozást megszüntető határozatát, hogy annak jogcíme nem a Be. 190. § (1) bekezdés a./ pontján - a cselekmény nem bűncselekmény -, hanem a Be. 190. § (1) bekezdés b./ pontján alapul. E törvényhely szerint a nyomozást azért szüntették meg, mert *a nyomozás adatai alapján nem volt megállapítható bűncselekmény elkövetése, és az eljárás folytatásától sem várható eredmény.* A Fejér Megyei Főügyészség határozatában tájékoztatta a gyermekkorú sértett apját a pótmagánvádas eljárás lefolytatásának törvényes lehetőségéről. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy az eljárás **ismeretlen tettes ellen** folyt. A határozat 4. oldalon utalt arra *"a nyomozati adatok alapján szándékos gyűjtogatásra utaló bizonyítékok nem merültek fel... az eljárási adatok alapján a vádlott terhére nem bizonyítható, hogy az ő gondatlan magatartása következtében keletkezett volna a tűz (melynek oka) csak valószínűsíthető, feltehetően a használható, de meghibásodott, szabálytalanul bekötött kályha működtetése, esetleg szabálytalanul használt gyertya miatt keletkezett, de nem zárható ki és nem is bizonyítható, hogy valamely más keletkezési ok, nyílt láng használata, esetleg égő vagy nem szabályosan eloltott cigaretta okozta azt".* Nem volt megállapítható, hogy lefekvése előtt a terhelt dohányzott volna, miként az sem, hogy tudott volna arról, hogy a szabálytalanul bekötött kályhába idősebbik leánya begyújtott volna, *„sőt a vádlott kk. lányának elmondása szerint az **anyjuk már aludt, amikor ő begyújtott a kályhába és kiment a helyiségből**"* (4. oldal 4. bekezdés).

A Be. 199. § (2) bekezdése alapján pótmagánvádnak van helye, ha *a./ a feljelentést a 174. § (1) bekezdés a./ vagy c./ pontja alapján utasították el; b./ a nyomozást a 190. § (1) bekezdés a-d./ vagy f./ pontja alapján szüntették meg.* A Be. 229. § (1)

bekezdése alapján további előfeltétel, hogy *az ügyész vagy felettes ügyész a sértettnek a feljelentést elutasító, vagy a nyomozást megszüntető határozat elleni panaszát utasítsa el.* Az előbbi törvényes előfeltételek látszólag fennforognak, mivel a nyomozás megszüntetésére a Be. 190. § (1) bekezdés b./ pontja alapján került sor és az ügyész a sértettnek a nyomozást megszüntető határozat elleni panaszát elutasította, őt a pótmagánvádas eljárás lefolytatására kioktatta. Az elsőfokú bíróság nem vette ugyanakkor figyelembe, hogy a nyomozást **ismeretlen tettes elleni eljárásban szüntették meg.** Már pedig az előbbi törvényi rendelkezések kifejezetten kizárják a pótmagánvád előterjesztését akkor, ha a nyomozás megszüntetésére azért kerül sor, mert *az elkövető kiléte a nyomozás során nem volt megállapítható* (Be. 190. § (1) bekezdés i./ pont). Az a körülmény, hogy a nyomozás megszüntetésekor az eljáró hatóság egy a törvényben korábban felsorolt ok miatt - jelen esetben az (1) bekezdés b./ pontja alapján - szüntette meg a nyomozást, még nem jelenti azt, hogy annak során az elkövető kiléte tisztázást nyert volna. Erre utal az ügyészi határozat 4. oldaláról fentebb idézett azon megállapítás, ami még a vádlott kk. lányának büntetőjogi felelősségét is felvetheti, ugyanakkor a sértetti önkezdés és lehetősége a büntetőeljárás során egyáltalán nem merült fel.

A vádlottat egyébként gyanúsítottként még csak meg sem hallgatták a nyomozás során, melyet így olyan **ismeretlen tettes ellen** szüntettek meg, akivel szemben „a nyomozás adatai alapján nem állapítható meg bűncselekmény elkövetése és az eljárás folytatásától sem várható eredmény”. Ebből az következik, hogy a nyomozás nem derített fel olyan személyt - ami egy további, a határozatban fel nem hívott megszüntetési okot (i./ pont) merít ki -, akivel szemben a pótmagánvádas eljárás a Be. 190. § (1) bekezdés a-d./ vagy f./ pontja alapján lefolytatható lenne. Ilyen ismert személy hiányában ezért nincs törvényes lehetőség a pótmagánvád előterjesztésére, mivel ellenkező jogértelmezés esetén a pótmagánvád bárkivel, akár az ügyben nem szereplő személlyel szemben is előterjeszthető lenne. Abban az esetben, ha bárkivel szemben előterjeszthető a pótmagánvád, úgy a pótmagánvádló egy nyilvánvalóan alaptalan eljárás érdemi lefolytatására lenne jogosult az általa kiválasztott tetszőleges személlyel szemben, akire nézve az eljáró bíróságnak a bizonyítást a törvény erejénél fogva le kellene folytatnia.

Megjegyzést igényel, hogy ettől eltérő jogi helyzetről van szó, ha a Be. 174. § (1) bekezdés a./ pontja alapján - a cselekmény nem bűncselekmény - a feljelentést elutasítják. Szemben a Be. 190. § (1) bekezdés i./ pontjában írtakkal - amikor kizárt a pótmagánvádas eljárás ismeretlen tettes elleni nyomozás megszüntetésekor -, nincs törvényi akadálya a pótmagánvád emelésének az ismeretlen tettel szemben elutasított feljelentés esetén. Az előző bekezdésben felvetett aggályok ez esetben nem értelmezhetőek.

Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az előbbieket mellett a Be. 231. § (2) bekezdés d./ pontja szerinti elutasítási okot sem. E szerint *a bíróság a vádindítványt elutasítja, ha a vád nem törvényes [2. § (2) bekezdés].* A törvényes vád alaki feltételei közé tartozik a vádlói legitimáció. A törvényes vád egyik ismérve, hogy az meghatározott személy cselekményét tartalmazza. A pótmagánvádló vádindítványában megjelölt

személyt -a vádlottat - a nyomozás során nem hallgatták meg gyanúsítottként, nem közölték vele alapos gyanút, a nyomozást mindvégig ismeretlen tettel szemben folytatták. Amikor az ügyész a közvádlói jogosítványait gyakorolja és vádat emel, akkor csak olyan személlyel szemben teheti meg, akit a nyomozás során gyanúsítottként kihallgattak, akivel szemben az alapos gyanút közölték. A Be. XXIII. fejezete szerinti magánvádas eljárásban, a sértett ismeretlen elkövetővel szemben tesz feljelentést, akkor a nyomozás vagy a személyes meghallgatás során tisztázni kell az elkövető személyét, mert csak meghatározott személlyel szemben emelhető magánvád is. A törvényes vád e tartalmi követelményének teljesülése a pótmagánvádas eljárásban is kötelező. Abban az esetben, ha a nyomozás ismeretlen tettes ellen indult, de azt megszüntették és a pótmagánvádló vádindítványt nyújtott be, akkor a vádindítvány - annak ellenére, hogy megfelel a Be. 217. § (3) bekezdés a.-c., g. és h./ pontjaiban felsorolt feltételeknek - mégsem tekinthető törvényes vádnak, mert ténylegesen nem azzal a személlyel szemben emelték, akivel az alapos gyanút közölték.

Összességében megállapítható, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárás lefolytatását megelőzően elmulasztotta a vádindítvány előbbiek szerinti vizsgálatát. A pótmagánvádló jogi képviselője útján benyújtott vádindítvány beérkezését követően nem mellőzhető a pótmagánvádlói jogosultság, az eljárásjogi határidő betartása és a vád törvényességének az alaki és tartalmi kellékeinek az elemzése, a vádlói legitimáció tisztázása. Mivel a vád nem volt törvényes, és az eljárási törvény egyébként sem ad lehetőséget a pótmagánvád emelésére, ezért azt az előbbi indokok alapján az elsőfokú bíróságnak a Be. 231. § (2) bekezdés a./ pontjára figyelemmel a 229. § (1) bekezdése és 190. § (1) bekezdés i./ pontja, valamint a 231. § (2) bekezdés d./ pontja alapján el kellett volna utasítani. Miután az elsőfokú bíróság a vádlott büntetőjogi felelősségéről döntött, a vádindítvány elutasításának a másodfokú eljárásban már nincs helye, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Be. 373. § (1) bekezdés l. c./ pontja alapján - mivel az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában járt el - az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és az eljárást megszüntette. A tévesen lefolytatott bírósági eljárás alapján nincs törvényes ok a pótmagánvádlót bűnügyi költség megfizetésére kötelezni, ezért az eljárás során fölmerült bűnügyi költséget a Be. 339. § (1) bekezdése alapján az állam viseli.

Megjegyzendő, hogy a másodfokú bíróság határozatának nincs anyagi jogereje. Jóllehet ügydöntő határozat, de nem a vádlott büntetőjogi felelősségéről történt rendelkezés. Így ebben a tekintetben anyagi jogerőhatással nem bír. Ebből következően a pótmagánvádló feljelentőként jogosult meghatározott személlyel szemben gondatlan vagy akár szándékos bűncselekmény miatt is feljelentést tenni az illetékes nyomozóhatóság, avagy az ügyészség előtt. Felhívja ugyanakkor a bíróság a pótmagánvádló figyelmét, hogy a hamis vád büntetnének alapesete miatt három évig, a büntetőeljárás megindulása esetén öt évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az a személy, aki hatóság előtt mást bűncselekmény elkövetésével hamisan vádol (Btk. 233. § (1) a./ pont, (2) bekezdés). Mivel a bíróság a vád törvényességéről határozott ez azt jelenti, hogy a vádról határozott. Ezért ez a határozat ügydöntő határozat, s így a Be.257.§ (2)

bekezdése alapján figyelemmel a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróság 1/2007. számú Kollégiumi véleményében foglaltak szerint a Magyar Köztársaság Nevében kell meghozni.

Budapest, 2008. év november hó 27. napján

**Dr. Czine Ágnes s.k.
a tanács elnöke**

**Dr. Hrabovszki Zoltán s.k.
előadó bíró**

**Dr. Kiss Sándor s.k.
bíró**

A kiadmány hitelül:
Varga Zoltánné
tisztviselő